

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA EÚ

zo dňa 5. marca 1998.

Manfred **Molenaar** a Barbara Fath-Molenaar

proti

Allgemeine Ortskrankenkasse Baden-Württemberg.

Návrh na vydanie rozhodnutia o prejudiciálnej otázke podaný Sozialgericht Karlsruhe - Nemecko. – Voľný pohyb pracovníkov - **Dávky na pokrytie rizík odkázanosti na starostlivosť** . –

Vec C-160/96.

Kľúčové slová

1 Sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov – Právne predpisy Spoločenstva – Vecná pôsobnosť – Dávky, na ktoré sa vzťahuje nariadenie a dávky, na ktoré sa nevzťahuje nariadenie – Kritériá rozlíšenia - Dávky podľa vnútroštátneho systému sociálneho zabezpečenia pokrývajúce riziko odkázanosti na starostlivosť - Začlenenie pod nemocenské dávky

(Nariadenie Rady č. 1408/71, článok 4, § 1, a))

2 Sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov – Nemocenské poistenie – Peňažné dávky – Pojem - Vnútroštátny systém sociálneho zabezpečenia pokrývajúci riziko odkázanosti na starostlivosť - Sociálny príspevok pre prípad odkázanosti na starostlivosť formou finančnej pomoci, ktorý umožňuje celkovo zlepšiť životnú úroveň osôb odkázaných na starostlivosť - Začlenenie

(Nariadenie Rady č. 1408/71, článok 19, § 1, 25, § 1, a 28, § 1)

3 Sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov - Nemocenské poistenie – Pracovník s trvalým bydliskom v inom členskom štáte ako je príslušný členský štát - Vnútroštátny systém sociálneho zabezpečenia pokrývajúci riziko odkázanosti na starostlivosť - Peňažná nemocenská dávka – Podmienka trvalého bydliska poistenca na území štátu v ktorom je prihlásený do systému poistenia - Neprijateľnosť

(Zmluva o ES, článok 6 a 48, § 2; nariadenie Rady č. 1408/71, článok 19, § 1, 25, § 1, a 28, § 1)

Obsah

- 1 Dávku možno považovať za dávku sociálneho zabezpečenia, pokiaľ je poskytovaná poberateľom na základe zákonne stanoveného stavu a/alebo sa vzťahuje na jedno z rizík, ktoré sú výslovne vymenované v článku 4 ods. 1 nariadenia č. 1408/71. Pokiaľ ide o prvú z podmienok, ustanovenia, týkajúce sa poskytovania dávok pre prípad odkázanosti na starostlivosť trvalo udeľujú poberateľom zákonné právo. Pokiaľ ide o druhú podmienku, cieľom dávok na poistenie rizík odkázanosti na starostlivosť je rozvíjať samostatnosť (nezávislosť) osôb odkázaných na starostlivosť hlavne z hľadiska finančných prostriedkov. Zavedený systém sa obzvlášť snaží podporovať a uprednostňovať prevenciu a opätovné začlenenie do spoločnosti pred starostlivosťou (opatrovaním) a uprednostňovať opatrovanie v domácnosti pred opatrovaním v zariadeniach ústavnej starostlivosti. Dávky tohto typu sú zásadne určené ako doplnok k nemocenským dávkam, s ktorými organizačne súvisia, a ich cieľom je zlepšiť zdravotný stav a život osôb odkázaných na starostlivosť (opateru). Za týchto podmienok, musia byť takéto dávky, aj keď predstavujú svoje vlastné charakteristiky, chápané ako «nemocenské dávky» v zmysle článku 4 ods. 1 písmeno a) nariadenia č. 1408/71.
- 2 Dávka, ako je príspevok pre prípad odkázanosti na starostlivosť, patrí do «peňažných dávok» nemocenského poistenia, ktoré sú uvedené v článku 19 ods.1 písmeno b), v článku 25 ods.1 písmeno b) a v článku 28 ods. 1 písmeno b) Nariadenia č. 1408/71. Po prvé, platba príspevku je pravidelná a nevyžaduje predchádzajúci záväzok k úhrade niektorých výdavkov, ako sú napríklad výdavky na starostlivosť (opateru), ani neskoršie preukázanie dokladov o vynaložených výdavkoch. Po druhé, výška príspevku je fixná a nezávislá od nákladov skutočne vynakladaných poberateľom na pokrytie potrieb bežného života. Po tretie, poberateľ sa môže veľmi slobodne rozhodovať o tom, na čo použije poskytnuté čiastky. Príspevok pre prípad odkázanosti na starostlivosť (opateru) môže poberateľ hlavne použiť ako odmenu členovi rodiny alebo známemu, ktorý mu dobrovoľne pomáha.. Príspevok na odkázanosť na starostlivosť tak predstavuje finančnú pomoc, ktorá globálne napomáha osobám odkázaným na starostlivosť (opateru) kompenzovať zvýšené náklady, spôsobené ich stavom.
- 3 Články 6 a 48, ods. 2 Zmluvy o ES nebránia tomu, aby jeden členský štát vyžadoval od osôb pracujúcich na jeho území, ale bývajúcich na území iného členského štátu, aby platili príspevky (odvody) do systému sociálneho zabezpečenia pokrývajúce riziko odkázanosti na starostlivosť (opateru). Články 19 ods. 1, 25 ods. 1 a 28 ods. 1, nariadenia č. 1408/71 naopak namietajú proti tomu, aby poberanie príspevku ako je príspevok pre prípad odkázanosti na starostlivosť, bolo podriadené bydlisku poistenca na území členského štátu, v ktorom je poistený.

Na jednej strane, pracovník – zamestnanec, bývajúci v inom členskom štáte ako je členský štát, v ktorom pracuje, poberá v členskom štáte svojho bydliska dávky ako sú vecné dávky poistenia pre prípad odkázanosti na starostlivosť, pokiaľ právne predpisy tohto členského štátu, nezávisle na špecifickejšom pomenovaní svojho systému sociálnej ochrany určujú platbu vecných dávok na pokrytie tých istých rizík ako sú dávky pokrývajúce poistenie pre prípad odkázanosti na starostlivosť v členskom štáte, v ktorom pracovník pracuje. Na druhej strane pracovník poberá peňažné dávky ako je príspevok pre prípad odkázanosti na starostlivosť (opateru) v členskom štáte, v ktorom býva, aj keď tento členský štát neurčuje dávky tohto typu. To isté platí pre nezamestnané osoby a poberateľov dôchodkov alebo

renty, na ktorých sa vzťahujú právne predpisy iného členského štátu ako je členský štát, na území ktorého bývajú.

Účastníci konania

Vo veci C-160/96,

ktorej predmetom je návrh, ktorý podľa článku 177 Zmluvy o ES zaslal Sozialgericht Karlsruhe (Nemecko) Súdnemu dvoru v konaní prebiehajúcom pred týmto súdom, medzi

Manfred Molenaar,

Barbara Fath-Molenaar

a

Allgemeine Ortskrankenkasse Baden-Württemberg,

na vydanie rozhodnutia o prejudiciálnej otázke, týkajúceho sa výkladu článkov 6 a 48, ods.2 Zmluvy o ES,

SÚDNY DVOR ,

v zložení : páni G. C. Rodríguez Iglesias, predseda, C. Gulmann, H. Ragnemalm, M. Wathelet a R. Schintgen, predsedovia komory, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet (spravodajca), G. Hirsch, P. Jann, L. Sevón a K. M. Ioannou, sudcovia,

generálny advokát: M. G. Cosmas,

tajomník: M. H. von Holstein, zástupca tajomníka,

po zvážení písomných pripomienok, ktoré predložili:

- pán a pani Molenaar, v zastúpení : JUDr. S. de Witt, advokát vo Freiburgu,

- Allgemeine Ortskrankenkasse Baden-Württemberg, v zastúpení: pán K. Hirzel, súdny čakatel', podnikový právnik,

- nemecká vláda, v zastúpení: pán E. Röder, vedúci referátu na spolkovom ministerstve hospodárstva, splnomocnený zástupca,

- rakúska vláda, v zastúpení: pán M. Potacs, Univ. Doc. DDr., kancelária spolkového kancelára (Bundeskanzleramt), splnomocnený zástupca,

- švédska vláda, v zastúpení : pani L. Nordling, generálna riaditeľka právnych záležitostí právneho oddelenia (EÚ) na ministerstve zahraničných vecí, splnomocnená zástupkyňa,

- Komisia Európskych spoločností, v zastúpení : pán P. Hillenkamp, právny poradca a pani M. Patakia, členka právneho oddelenia, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na správu z pojednávania,

po vypočutí ústnych skutkových okolností pána a pani Molenaar, v zastúpení : JUDr. W. Schirp, advokát vo Freiburgu, Allgemeine Ortskrankenkasse Baden-Württemberg (Všeobecná miestna zdravotná poisťovňa), v zastúpení : pán K. Hirzel, nemeckej vlády, v zastúpení : pán E. Röder, rakúskej vlády, v zastúpení : pán G. Hesse, Magister v kancelárii spolkového kancelára (Bundeskanzleramt), a Komisie, v zastúpení : pán P. Hillenkamp, na pojednávaní dňa 8. októbra 1997,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní dňa 9. decembra 1997,

vyhlásil tento

Rozsudok

Odôvodnenie rozsudku

- 1 Uznesením z 28. marca 1996, doručeným Súdnemu dvoru dňa 13. mája 1996, položil Sozialgericht Karlsruhe Súdnemu dvoru podľa článku 177 Zmluvy o ES jednu prejudiciálnu otázku, týkajúcu sa výkladu článkov 6 a 48, ods. 2 tej istej zmluvy.
- 2 Táto otázka vyvstala v rámci sporu, ktorý vedie pán Molenaar (holandskej štátnej príslušnosti) a pani Molenaar (nemeckej štátnej príslušnosti) proti Allgemeine Ortskrankenkasse Baden-Württemberg (v ďalšom texte «AOK») ohľadom práva na poberanie dávok nemeckej sociálnej poisťovne proti riziku odkázanosti na starostlivosť (v ďalšom texte «poistenie pre prípad odkázanosti»).
- 3 Toto poistenie bolo zavedené s účinnosťou od 1. januára 1995 zákonom o poistení pre prípad odkázanosti (Pflegeversicherungsgesetz) (zákonom, týkajúcim sa sociálneho poistenia proti riziku odkázanosti, v ďalšom texte „zákon“), ktorý tvorí XI. knihu Sozialgesetzbuch (sociálny zákonník, ďalej len „SGB“). Jeho úlohou je pokrytie nákladov, ktoré sú spôsobené poistencovou odkázanosťou na starostlivosť, teda trvalou potrebou požívať vo veľkom rozsahu pomoc tretích osôb, aby mohli zvládnuť činnosti každodenného života (najmä telesnú hygienu, stravovanie, mobilnosť, vedenie domácnosti...).
- 4 Podľa zákona, všetky osoby, ktoré sú povinne alebo dobrovoľne zúčastnené na nemocenskom poistení, musia odvádzať poistné na poistenie pre prípad odkázanosti.
- 5 Poistenie pre prípad odkázanosti najprv zakladá nárok na dávky na pokrytie nákladov, ktoré vznikajú v dôsledku poskytovania starostlivosti zo strany tretej osoby v domácnosti osoby odkázanej na starostlivosť. Tieto dávky tzv. „domácej starostlivosti“, ktorých rozsah závisí od stupňa odkázanosti dotknutej osoby na starostlivosť, môžu byť podľa voľby oprávneného poskytnuté formou starostlivosti prostredníctvom na to oprávnených služieb alebo formou mesačného príspevku,

„peňažného príspevku na opatrovanie“, čo umožňuje oprávnenej osobe zvoliť si formu, ktorá sa jej podľa vlastného uváženia zdá najprimeranejšia vzhľadom na jej stav.

- 6 Poistenie pre prípad odkázanosti ďalej zakladá nárok na prevzatie nákladov spojených so starostlivosťou o poistenca v domovoch alebo opatrovateľských zariadeniach, na dávky spojené s nákladmi na zastupovanie tretej osoby, ktorá odkázanú osobu zvyčajne opatruje, počas jej dovolenky, ako aj na dávky a odškodnenia určené na pokrytie rôznych nákladov vzniknutých v dôsledku odkázanosti poistenca, napr. na kúpu a inštaláciu špeciálneho vybavenia alebo na vykonanie bytových úprav.
- 7 A nakoniec, poisťovňa pre prípad odkázanosti platí za určitých okolností poistné na dôchodkové, invalidné a úrazové poistenie tretej osoby, ktorá opatruje poistenca.
- 8 V súlade s článkom 34 ods. 1 bod 1 XI. knihy SGB, poberanie dávok poistenia pre prípad odkázanosti je podriadené bydlisku poistenca na území Nemecka.
- 9 Pán a pani Molenaar vykonávajú závislú činnosť v Nemecku a pritom bývajú vo Francúzsku. Obidvaja sú dobrovoľne zúčastnení na nemocenskom poistení v Nemecku a od 1. januára 1995 podliehajú poisteniu pre prípad odkázanosti.
- 10 V decembri 1994 a v januári 1995 ich však sociálna poisťovňa AOK informovala, že nebudú môcť poberať dávky poistenia pre prípad odkázanosti, pokiaľ bývajú vo Francúzsku.
- 11 Pán a pani Molenaar sa preto obrátili na súd Sozialgericht Karlsruhe so žalobnými návrhmi, ktorými hlavne žiadali, aby tento súd skonštatoval, že nie sú povinní prispievať do systému poistenia pre prípad odkázanosti pokiaľ nemôžu poberať jeho dávky. Argumentovali tým, že podmienka bydliska, ktorá podľa článku 34 ods.1 bod 1 XI knihy SGB podmieňuje poberanie týchto dávok, nie je v súlade s článkami 6 a 48 Zmluvy o ES.
- 12 Vzhľadom na to, že Sozialgericht Karlsruhe sa domnieval, že riešenie sporu si vyžaduje výklad týchto ustanovení, položil Súdnemu dvoru nasledovnú prejudiciálnu otázku:

„Majú sa články 6 a 48 ods. 2 Zmluvy o ES vysvetľovať v takom zmysle, že obmedzujú právo jedného členského štátu zaviesť systém sociálneho zabezpečenia na pokrytie rizika odkázanosti na starostlivosť v rámci povinného poistenia a vyžadovať od osôb, bývajúcich v inom členskom štáte, prispievať do tohto poistenia, aj keď miesto ich bydliska má zároveň za následok vylúčenie alebo odklad vykonateľnosti akéhokoľvek nároku na dávky z tohto titulu?“

- 13 Svojou otázkou sa vnútroštátny sudca v podstate pýta, či články 6 a 48 ods.2 Zmluvy o ES bránia tomu, aby členský štát ukladal osobám pracujúcim na jeho území, ale bývajúcim na území iného členského štátu, povinnosť prispievať do systému sociálneho zabezpečenia typu poistenia pre prípad odkázanosti na starostlivosť, pričom sa vylučuje platba dávok v rámci takéhoto systému v členskom štáte, v ktorom pracovníci bývajú.
- 14 Aby bolo možné odpovedať na túto otázku, je vhodné pripomenúť, že podľa judikatúry Súdneho dvora (pozri hlavne rozsudky z 18. mája 1989 Troiani, 368/87, Zb. s. 1333, bod 20, a z 22. novembra 1995, Vougioukas, C-443/93, Zb.. s. I-4033, bod 30), v súlade s článkom 51 Zmluvy o ES bola Rada povinná zaviesť systém umožňujúci

pracovníkom prekonať prekážky, ktoré môžu pre nich vyplývať z vnútroštátnych predpisov o sociálnom zabezpečení, aby týmto pracovníkom zaručila skutočnú vykonateľnosť práva na voľný pohyb, uvedeného v článku 48 Zmluvy o ES, a že túto povinnosť v zásade splnila prijatím nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín, ktorí sa pohybujú v rámci Spoločenstva (Ú.v. ES L 149, s. 2).

- 15 Za týchto okolností je vhodné preskúmať otázku so zreteľom na ustanovenia tohto nariadenia v znení zmenenom a aktualizovanom nariadením Rady (EHS) č. 2001/83 z 2. júna 1983 (Ú.v. ES L 230, s. 6, v ďalšom texte „nariadenie č. 1408/71“), a tak určiť, či systém ako je poistenie pre prípad odkázanosti na starostlivosť spadá do jeho kompetencie.
- 16 Všetci účastníci konania sa zhodujú v tom, že pripúšťajú, že na systém, ktorý je predmetom hlavného žalobného návrhu, sa vzťahuje nariadenie č. 1408/71.
- 17 Navrhovatelia hlavného žalobného návrhu, ako aj nemecká, rakúska a švédska vláda, sa skôr prikláňajú k stanovisku, podľa ktorého dávky poskytované týmto systémom možno priradiť k „nemocenským dávkam“ uvedeným v článku 4 ods.1 písmeno a) tohto nariadenia. Navrhovatelia hlavného žalobného návrhu uplatnili argument, že tieto dávky by mohli byť priradené aj k „dávkam v starobe“, ktoré sú uvedené pod písmenom c) tohto istého ustanovenia.
- 18 Komisia sa naopak domnieva, že ak sa na dávky tohto systému riadne vzťahuje nariadenie č. 1408/71, nemožno ich výhradne priradiť k jednej z oblastí sociálneho zabezpečenia, ktoré sú uvedené v článku 4 ods.1 tohto nariadenia. Podľa nej predstavujú tieto dávky spoločné charakteristiky s oblasťami zabezpečenia proti chorobám, invalidite a starobe, ktoré sú uvedené pod písmenami a), b) a c), pričom ich nemožno jednoznačne zaradiť do jednej z týchto oblastí.
- 19 K tomuto bodu je vhodné pripomenúť, že rozlíšenie medzi dávkami, na ktoré sa vzťahuje nariadenie č. 1408/71 a tými dávkami, ktoré sú vyňaté z pôsobnosti tohto nariadenia, sa zakladá hlavne na základných zložkách každej dávky, najmä na jej účeloch a podmienkach poskytovania, a nie na skutočnosti, či vnútroštátne právne predpisy dávku označujú alebo nie ako dávku sociálneho zabezpečenia (rozsudok zo dňa 16. júla 1992, Hughes, C-78/91, Zb. s. I-4839, bod 14).
- 20 Súdny dvor často konštatoval, že dávku je možné považovať za dávku sociálneho zabezpečenia, pokiaľ sa bez akéhokoľvek individuálneho a ľubovoľného zhodnotenia osobných potrieb poskytuje príjemcom na základe právne definovaného postavenia a za predpokladu, že sa týka jedného z rizík výslovne uvedených v článku 4 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 (pozri najmä rozsudky z 27. marca 1985, Hoeckx, 249/83, Zb. s. 973, body 12 až 14; Scrivner, 122/84, Zb. s. 1027, body 19 až 21; z 20. júna 1991, Newton, C-356/89, Zb. s. I-3017, a hore uvedený rozsudok Hughes, bod 15). Tento zoznam má vyčerpávajúci charakter, avšak môže sa stať, že oblasť sociálneho zabezpečenia, ktorá nie je v ňom uvedená, nemožno označiť (kvalifikovať) aj keď priznáva príjemcom právne definovaný nárok na dávku (pozri najmä rozsudok z 11. júla 1996, Otte, C-25/95, Zb. s. I-3745, bod 22).
- 21 Pokiaľ ide o prvú z týchto dvoch podmienok, je faktom, že ustanovenia týkajúce sa dávok pre prípad odkázanosti na starostlivosť priznávajú príjemcom právne definovaný nárok.

- 22 Pokiaľ ide o druhú podmienku, z daného prípadu vyplýva, že cieľom dávok na poistenie rizík odkázanosti na starostlivosť je rozvíjať samostatnosť (nezávislosť) osôb odkázaných na starostlivosť hlavne z hľadiska finančných prostriedkov. Zavedený systém sa obzvlášť snaží podporovať a uprednostňovať prevenciu a opätovné začlenenie do spoločnosti pred starostlivosťou (opatrovaním) a uprednostňovať opatrovanie v domácnosti pred opatrovaním v zariadeniach ústavnej starostlivosti.
- 23 Poistenie pre prípad odkázanosti zakladá nárok na prevzatie všetkých alebo časti určitých nákladov spojených s odkázanosťou poisteného, akými sú napr. náklady na domácu starostlivosť, starostlivosť poskytovanú v špecializovaných strediskách a zariadeniach, na kúpu pomôcok, na vykonanie bytových úprav, ako aj na platenie mesačného peňažného príspevku na opatrovanie, ktorým si poistenec môže zabezpečiť opateru na základe vlastného výberu, napríklad môže ním odmeniť tretie osoby, ktoré ho opatrujú. Poistenie pre prípad odkázanosti ďalej niektorým z týchto tretích osôb poskytuje zaistenie pre prípad nehody, staroby alebo invalidity.
- 24 Dávky tohto druhu majú preto v podstate za cieľ doplniť dávky nemocenského poistenia, s ktorým sú navyše aj organizačne prepojené, za účelom zlepšenia zdravotného stavu a životných podmienok osôb odkázaných na starostlivosť.
- 25 Tieto dávky za týchto okolností, napriek tomu, že sa vyznačujú určitými osobitosťami, predstavujú „nemocenské dávky“ v zmysle článku 4 ods. 1 písm. a) nariadenia 1408/71.
- 26 Je preto potrebné preskúmať otázku so zreteľom na ustanovenia nariadenia č. 1408/71 týkajúce sa poskytovania nemocenských dávok, keď má zúčastnená osoba bydlisko v inom členskom štáte ako je príslušný členský štát. Podľa článku 19 ods.1 písmeno a) a b) nariadenia č. 1408/71:

„Zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba s bydliskom na území iného členského štátu, ako je príslušný štát, ktorá spĺňa podmienky právnych predpisov príslušného štátu na nárok na dávky, dostáva ..... v štáte, kde má svoje bydlisko :

a) vecné dávky poskytované v mene príslušnej inštitúcie od inštitúcie miesta bydliska v súlade s ustanoveniami právnych predpisov, ktoré táto inštitúcia uplatňuje tak, akoby bol poistený u nej;

b) peňažné dávky poskytované príslušnou inštitúciou v súlade s právnymi predpismi, ktoré uplatňuje ... “

- 27 Dvojitý mechanizmus, ktorý vyplýva z týchto ustanovení, sa vzťahuje tiež na nezamestnané osoby podľa článku 25 ods.1 písmeno a) a b), ako aj na poberateľov dôchodku alebo renty, ktorí podliehajú právnym predpisom iného členského štátu ako je členský štát, kde majú svoje bydlisko v súlade s článkom 28 ods. 1 písmeno a) a b) nariadenia č. 1408/71.
- 28 Strany, ktoré podali hlavný žalobný návrh a vlády, ktoré predložili svoje pripomienky na Súdnom dvore, sa rozchádzajú v názore na otázku, či dávky, ktoré sú predmetom hlavného žalobného návrhu a to najmä príspevok pre prípad odkázanosti, majú byť označené ako „ vecné dávky“ alebo „peňažné dávky“ nemocenského poistenia.
- 29 Na jednej strane sa nemecká a švédka vláda prikláňa k názoru, že dávky poistenia pre prípad odkázanosti, ktorých cieľom je zabezpečiť príjmom úhradu niektorých

nákladov, spôsobených s ich stavom, a to najmä nákladov na lekársku starostlivosť, predstavujú „vecné“ dávky nemocenského poistenia, aj keď sú vyplácané formou mesačného príspevku ako je príspevok pre prípad odkázanosti. Nemecká vláda v tejto veci uplatnila argument, že pri prijatí zákona nemecký zákonodarca špecifikoval, že príspevok pre prípad odkázanosti je „vecnou“ dávkou oblasti nemocenského poistenia.

- 30 Na druhej strane, navrhovatelia hlavného žalobného návrhu, rakúska vláda, ako aj Komisia sa domnievajú, že dávky, akými je príspevok pre prípad odkázanosti, ktorých cieľom nie je pokryť niektoré osobitné výdavky, sú „peňažné“ dávky nemocenského poistenia.
- 31 V rozsudku zo dňa 30. júna 1966, Vaassen-Göbbels (61/65, Zb. s. 377, špeciálne s. 400), Súdny dvor v súvislosti s nariadením Rady č. 3 z 25. septembra o sociálnom zabezpečení migrujúcich pracovníkov (Ú.v. 1958,30, s. 561), ktoré predchádzalo nariadeniu č. 1408/71 použil tie isté formulácie a uviedol, že pojem „vecné dávky“ nevylučuje dávky pozostávajúce z platieb uhrádzaných dlžnou inštitúciou, najmä vo forme prevzatia alebo preplatenia nákladov a že pojem „peňažné dávky“ pokrýva hlavne dávky určené na kompenzáciu ušlej mzdy chorého pracovníka.
- 32 Tak ako bolo uvedené vyššie, najmä v bodoch 5, 6, 7 a 23 tohto rozsudku, dávky poistenia pre prípad odkázanosti na starostlivosť pozostávajú na jednej strane z prevzatia alebo preplatenia nákladov spôsobených stavom odkázanej osoby a to najmä nákladov na lekársku starostlivosť spôsobených týmto stavom. Takéto dávky, určené na pokrytie nákladov na starostlivosť o poistenca poskytovanú v domácnosti ako aj v špecializovaných strediskách, na kúpu pomôcok, na vykonanie bytových úprav, sú nesporne obsiahnuté v pojme „vecné dávky“, ktorý je uvedený v článkoch 19 ods.1 písmeno a), 25 ods.1 písmeno a) a 28 ods.1 písmeno a) nariadenia č. 1408/71.
- 33 Naproti tomu, ak je príspevok pre prípad odkázanosti na starostlivosť (opatrovanie) tiež určený na pokrytie niektorých nákladov spôsobených stavom odkázanosti, najmä nákladov na pomoc tretej osoby a neslúži na kompenzáciu ušlej mzdy svojho príjemcu, nepredstavuje ani v najmenšom charakteristiky, ktoré by ho odlišovali od peňažných dávok nemocenského poistenia. .
- 34 Po prvé, platba príspevku je pravidelná a nevyžaduje predchádzajúci záväzok k úhrade niektorých výdavkov, ako sú napríklad výdavky na starostlivosť (opateru), ani neskôršie preukázanie dokladov o vynaložených výdavkoch. Po druhé, výška príspevku je fixná a nezávislá od nákladov skutočne vynakladaných poberateľom na pokrytie potrieb bežného života. Po tretie, poberateľ sa môže veľmi slobodne rozhodovať o tom, na čo použije poskytnuté čiastky. A najmä, tak ako uviedla samotná nemecká vláda, príspevok pre prípad odkázanosti na starostlivosť (opateru) môže poberateľ použiť ako odmenu členovi rodiny alebo známemu, ktorý mu dobrovoľne pomáha.
- 35 Príspevok pre prípad odkázanosti na starostlivosť (opatrovanie) teda predstavuje finančnú podporu, ktorá umožňuje celkovo zlepšiť životný štandard osoby odkázanej na starostlivosť prostredníctvom vyrovnania dodatočných nákladov, ktoré sú spôsobené jej stavom.
- 36 Preto je dôvod domnievať sa, že dávka, akou je príspevok pre prípad odkázanosti na starostlivosť (opatrovanie), patrí k „peňažným dávkam“ nemocenského poistenia, ktoré sú uvedené v článkoch 19. ods.1, písmeno b), 25, ods.1, písmeno b) a 18, ods.1, písmeno b) nariadenia č. 1408/71.

- 37 Za týchto okolností, na jednej strane vyplýva z textu článku 19 ods.1 písmeno a) nariadenia č. 1408/71, že zamestnanec s bydliskom na území iného členského štátu, ako je členský štát v ktorom pracuje, má v členskom štáte bydliska nárok na dávky akými sú vecné dávky poistenia pre prípad odkázanosti, pokiaľ právne predpisy tohto členského štátu, nezávisle na špecifickejšom pomenovaní svojho systému sociálnej ochrany určujú platbu vecných dávok na pokrytie tých istých rizík ako sú dávky pokrývajúce poistenie pre prípad odkázanosti na starostlivosť v členskom štáte, v ktorom pracovník pracuje. Tieto dávky vypláca inštitúcia v mieste bydliska podľa ustanovení právnych predpisov členského štátu, na území ktorého má zúčastnená osoba bydlisko. V súlade s článkami 25 ods.1 písmeno a) a 28 ods. 1 písmeno a) nariadenia č. 1408/71 to isté platí pre nezamestnané osoby a poberateľov dôchodkov alebo renty, na ktorých sa vzťahujú právne predpisy iného členského štátu ako je členský štát, na území ktorého bývajú.
- 38 Na druhej strane, z článku 19 ods.1 písmeno b) nariadenia č. 1408/71 vyplýva, že pracovník má nárok na peňažné dávky, akými je príspevok pre prípad odkázanosti na starostlivosť, v členskom štáte svojho bydliska, aj keď právne predpisy tohto členského štátu nepočítajú s dávkami takéhoto typu. Dávky, ktoré sú predmetom žalobného návrhu, vypláca príslušná inštitúcia členského štátu, v ktorom zúčastnená osoba pracuje, podľa podmienok právnych predpisov tohto štátu. V súlade s článkami 25 ods.1 písmeno b) a 28 ods. 1 písmeno b) nariadenia č. 1408/71 to isté platí pre nezamestnané osoby a poberateľov dôchodkov alebo renty, na ktorých sa vzťahujú právne predpisy iného členského štátu ako je členský štát, na území ktorého bývajú.
- 39 Ustanovenie, ako je článok 34 ods.1 bod 1 XI knihy SGB, ktoré zakazuje vyplácanie „peňažných“ dávok poistenia pre prípad odkázanosti v členskom štáte bydliska migrujúceho pracovníka, neuznáva teda predpisy článku 19 ods.1 písmeno b) nariadenia č. 1408/71. Takisto neuznáva pre nezamestnané osoby a poberateľov dôchodkov alebo renty, na ktorých sa vzťahujú právne predpisy iného členského štátu ako je členský štát, na území ktorého bývajú, predpisy článkov 25 ods.1 písmeno b) a 28 ods. 1 písmeno b) nariadenia č. 1408/71.
- 40 Toto neuznanie a ani skutočnosť, že vecné dávky poistenia pre prípad odkázanosti sú vyplácané inštitúciou v mieste bydliska, však neoslobodzujú migrujúcich pracovníkov od uhrádzania celej časti alebo určitej časti príspevkov (odvodov) na financovanie poistenia pre prípad odkázanosti.
- 41 Žiaden právny predpis ES totiž nevyžaduje od príslušnej inštitúcie overiť, či je pracovník spôsobilý na poberanie všetkých dávok systému nemocenského poistenia predtým ako sa stane poistencom a začne odvádzať príslušné odvody na poistné. Nárok na dávky sa posudzuje podľa náležitých podmienok právnych predpisov príslušného štátu v deň poskytnutia tohto nároku takým spôsobom, že stav v deň požadovaného odvodu nie je v tomto zmysle relevantný. To platí najmä pre bydlisko pracovníka, ktoré nie je definitívnym pevne stanoveným údajom v momente jeho vstupu do poistného systému alebo platby odvodov.
- 42 Uznanie nároku na oslobodenie od odvodov by okrem iného zaviedlo z hľadiska rozsahu rizík pokrytých nemocenským poistením rozdielne zaobchádzanie medzi osobami poistenými podľa toho, či majú alebo nemajú bydlisko v štáte poistenia. Poskytnúť migrujúcemu pracovníkovi možnosť výberu oslobodenia od odvodov, by pre príslušný štát znamenalo zriecť sa vopred výhody mechanizmu, ktorý bol zavedený článkami 19 ods.1, 25 ods.1 a 28 ods. 1 nariadenia č. 1408/71. Takýto

následok by nemohol vyplývať ani zo Zmluvy o ES a hlavne ani z článkov 6 a 48 ods.2, ani z uvedeného nariadenia.

- 43 V každom prípade platba príspevkov do systému nemocenského poistenia v zásade zakladá v prospech poisteného pracovníka nárok na poberanie príslušných dávok, ak spĺňa podmienky stanovené právnymi predpismi príslušného štátu, s vylúčením tých podmienok z týchto podmienok, ktoré by neboli v súlade s ustanoveniami právnych predpisov ES v oblasti sociálneho zabezpečenia. Pán a pani Molenaar by tak na získanie výhody (poberania) príspevku pre prípad odkázanosti boli oprávnení využiť č. 1408/71 bez ohľadu na ustanovenia vnútroštátneho právneho poriadku, ktoré sú protikladné.
- 44 Za týchto okolností je vhodné na položenú otázku odpovedať tak, že články 6 a 48 ods. 2 Zmluvy o ES nebránia tomu, aby členský štát ukladal osobám pracujúcim na jeho území, ale bývajúcim na území iného členského štátu, povinnosť prispievať do systému sociálneho zabezpečenia, ktorý pokrýva riziko odkázanosti, ale že články 19 ods.1, 25 ods.1 a 28 ods.1 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 naopak bránia tomu, aby poberanie príspevku, akým je príspevok pre prípad odkázanosti, ktorý predstavuje peňažnú nemocenskú dávku, bolo podriadené bydlisku poistenca na území členského štátu poistenia .

Rozhodnutia o trovách konania

K trovám konania

- 45 Nemecká vláda, rakúska vláda a švédka vláda, rovnako ako ani Komisia, nemajú právo na náhradu trov konania, ktoré vznikli v súvislosti s pripomienkami podanými Súdnemu dvoru. Keďže toto konanie je vo vzťahu k účastníkom hlavného konania súčasťou konania prebiehajúceho na vnútroštátnom súde, rozhodnutie o trovách konania prislúcha tomuto vnútroštátnemu súdu.

Výrok rozsudku

Z týchto dôvodov,

SÚDNY DVOR

o otázke, ktoré mu položil súd Sozialgericht Karlsruhe uznesením z 28. marca 1996, rozhodol takto:

Články 6 a 48, ods.2 Zmluvy o ES nebránia tomu, aby členský štát ukladal osobám pracujúcim na jeho území, ale bývajúcim na území iného členského štátu, povinnosť prispievať do systému sociálneho zabezpečenia, ktorý pokrýva riziko odkázanosti. Články 19, ods.1, 25, ods.1 a 28, ods.1 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, v znení zmenenom a aktualizovanom nariadením Rady (EHS) č. 2001/83 z 2. júna 1983, naopak bránia tomu, aby

poberanie príspevku, akým je príspevok pre prípad odkázanosti, ktorý predstavuje peňažnú nemocenskú dávku, bolo podriadené bydlisku poistenca na území členského štátu poistenia.